

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXXII
2025

3

WARSZAWA 2025

REDAKCJA

GRZEGORZ PAC (historia V–XIII w., Warszawa), GRZEGORZ MYŚLIWSKI (historia XIII–XV w., Warszawa),
EDWARD OPALIŃSKI (historia XVI–XVII w., Warszawa), DOROTA DUKWICZ (redaktor, historia XVIII w., Warszawa),
JAROSŁAW CZUBATY (historia XIX w., Warszawa), BARTOSZ KALISKI (historia XX w., Warszawa),
MONIKA JUSUPOVIĆ (sekretarz redakcji, Warszawa), MARTA KUC-CZEREPI (sekretarz redakcji, Warszawa),
ROBERT FROST (redaktor wersji anglojęzycznej, Aberdeen)

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Budapeszt), ANNA BARAŃSKA (Lublin), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (Londyn),
EWA DOMAŃSKA (Poznań), MARIAN DYGO (Pułtusk–Warszawa), JERZY EISLER (Warszawa),
KARIN FRIEDRICH (Aberdeen), CATHERINE GOUSEFF (Paryż), JAROSŁAW HRYCAK (Łwów),
MAGDALENA HUŁAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań),
TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), Cezary KUKŁO (Białystok),
LIDIA MICHALSKA-BRACHA (Kielce), ROMAN MICHAŁOWSKI (Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń),
ANDRZEJ NOWAK (Kraków–Warszawa), BORYS W. NOSOW (Moskwa), JERZY STRZELCZYK (Poznań),
PHILIPP THER (Wiedeń), MARIUSZ WOŁOS (Kraków)
oraz członkowie redakcji

ADRES REDAKCJI „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Ewa Bazyl
Tłumaczenia: Grażyna Waluga
Skład: Marcin Szcześniak

Współwydawcy czasopisma:

Instytut Historii
im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61
e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Fundacja Instytutu Historii
im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, pok. 44
tel. +48 22 831 02 61, w. 46
e-mail: fundacja.ihpan@ihpan.edu.pl

p-ISSN 0023-5903

e-ISSN 2451-1315

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Creative Commons Attribution 4.0 International / Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe

Publikacja dotowana ze środków publicznych
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi Wydawnictwo Naukowe Semper
Dział handlowy i księgarnia: ul. Bednarska 20 A, 00-321 Warszawa
tel./fax: +48 22 828 49 73, <http://semper.pl>, <http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

ROZPRAWY

- Antoni Grabowski, Wincenty Kadłubek i Aleksander Wielki. Przyczynek
do erudycji Mistrza Wincentego Kadłubka 435
- Paweł Żmudzki, Kto schrystianizował Polskę? Źródła tradycji o Mieszku
i we wstępie do *Żywotu Tradunt* św. Stanisława 459
- Elżbieta Orman, Historia biogramu Feliksa Dzierżyńskiego w *Polskim
słowniku biograficznym* w latach 1939–1949 481
- Piotr Rokicki, Przejęcie aktywów saugumy przez NKWD w 1940 r.
i wykorzystanie ich w walce z polskim podziemiem na Wileńszczyźnie .. 525

ARTYKUŁY RECENZYJNE

- Ewa Zielińska, O potrzebie uważności edytora, czyli uwagi warsztatowe
na marginesie edycji listów Fryderyka Bacciarellego do Stanisława
Augusta 553

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

- Dariusz Dąbrowski, Odpowiedź na polemikę Oleksieja Tołoczki 571

RECENZJE

- L. Nees, *Frankish Manuscripts. The Seventh to the Tenth Century* — Paweł
Figurski 583
- J. Brzegowy, *Rodzina Czernych herbu Nowina w średniowieczu i czasach
nowożytnych. Studium kariery* — Emil Kalinowski 587
- E.H. Molin, *Spoils of Knowledge. Seventeenth-Century Plunder in Swedish
Archives and Libraries* — Katarzyna Wagner 592
- B. Popiołek, *Z poczucia piękna, z potrzeby posiadania. Kobiety świat rzeczy
w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej* — Dorota Wiśniewska 598
- E. Kaczyńska, *Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się
Europie (od schyłku XVIII do początków XX wieku)* — Aneta Bołdyrew 602

<i>Towarzystwo Patriotyczne oraz tak zwany spisek koronacyjny 1829 roku /</i> <i>Патриотическое Общество и так называемый коронационный заговор</i> <i>1829 года, red. tomu A. Brus, M. Kulik, H. Głębocki — Maciej</i> <i>Mycielski</i>	608
K. Gerlach, <i>Wojna krymska na morzu. Fakty i technalia</i> — Marek Herma ...	613
A. Ignasiak, <i>Wystawa światowa w Chicago w 1893 roku</i> — Hanna Marczewska-Zagdańska	617

KOMUNIKATY

Międzynarodowy Komitet Nauk Historycznych (CISH) obchodzi swoje stulecie — Krzysztof A. Makowski	623
---	-----

CONTENTS

Antoni Grabowski, Master Wincenty and Alexander the Great. A Contribution to the Erudition of Master Wincenty Known as Kadłubek	435
Paweł Żmudzki, Who Christianised Poland? Sources of the Tradition about Mieszko I in the Introduction to <i>Żywot Tradunt św. Stanisława</i> ..	459
Elżbieta Orman, The History of Felix Dzerzhinsky's Biographical Entry in the <i>Polish Biographical Dictionary</i> between 1939 and 1949	481
Piotr Rokicki, The Takeover of the Saugumas Assets by the NKVD in 1940 and Their Use in the Fight against the Polish Underground in the Vilnius Region	525

CRITICAL ARTICLES — REVIEWS

Ewa Zielińska, On the Need for Editorial Attentiveness, or Methodological Notes in the Margin of the Edition of Federico Bacciarelli's Letters to Stanisław August	553
--	-----

REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS

Dariusz Dąbrowski, A Response to the Polemic of Oleksiy Tolochko	571
Reviews	583